

Dedemin Cemal Efendiye yazdığı mektubun ailemizin geçmişi hakkındaki bir bölümü.

Çok sevgili yeğenim, Binbaşı Cemal Bey, Yeğenim, konulacak soyadı herkesi olduğu gibi bizide düşündürüyor. Rahminin mektubunda soy adının ne konulacağını sormuşsunuz. Burada bir takım kimse-ler şundan bundan ibaret adlar koyuyorlar. Taşrada bulunanlarla buradakiler muhabere ediyorlar. Sizde benden birşey sormadığınız için hatıra geliyor ki ihtimal herkes kendi için bir ad koymak istiyor. Lakin buda münasip olmayacak. Bizim Müftüadeler amcazadeleri olan Tefvik beye sormuşlar, oda eski dedemizin adını koyalım demiş. Eskiden onların dedelerinin ismi Kadı veya Kadioğulları imiş. Bende eski dedelerimizin ismini koymak istiyorum. Sizler ne diyorsunuz? Biraz bu konuda durmak istiyorum.

Bundan yüz, yüzelli sene evvel lâkabımız Karaca veya Karacıhan dan biriyim miş. Şöyleki, büyük dedemiz Osman ağa Pişkidag köyünde bulunuyormuş ve o köyün ağasıymış. O vakit Erzincanda zuhur eden Mirto adındaki eşkiya ve derebeyi Erzincanı alıp satıyormuş. Köyünün arkasındaki bağda kendisine mahsus bir kale yaptırmış ve şöyle diymiş ki, kalenin burcundan Erzincana bakıp dermiş ki "Bu Erzincan bir adama çok iki adama az". O vakit Erzincan .... .. veya Müdürlükmüş. Hasılı bu türlü kırmak çalmak suretiyle Erzincan'a alıp satıyormuş. Devlete isyan etmiş. Bu şaki adam bizim dedemiz Osman ağa ile birbirlerini görmeden tanımadan başka bir sebep dolayısıyla düşman olmuşlar. Eşkiya bir gece etrafını toplayarak dedemiz Osman ağanın evini sarmışlar. Bir kaç tüfek atılıyorsa da Osman ağa bakarki köyü ufak, her taraf sarılmış, taşraya çıkamaz ve köyde imdat yok. Hizmetkarları atlarına binip kendisi kardaşı ile beraber aile ve çocuklarını alıp gizlice bahçe kapısından dar yoluyla çıkıp Tercandaki arazileri olan Vartik köyüne gidiyorlar. Orada bir kaç sene kalıyorlar. Haber alıyorki, Devlet tarafından Mirto'nın canına kıyılacaktı. Osman ağa Erzincan'a geliyor ve Mirto'dan intikam almamayı düşünüyor. Kardeşi muvafakat etmiyor, Erzincana gitme gel Erzuruma gideyim der. Osman ağanın gecaati ve cesareti iktisa ediyor ki, sen Erzurum'a gidersen git, ben o Mirto'dan intikam almak için Erzincan'a gideceğim der. Erzincan'a geliyor. O sırada Mirto'yu tadil için devlet tarafından Hacı İzzet Paşanın babası Nur-u Osman Paşa Erzincana tayin olup geliyor ve Mirto'nun üzerine nasıl gidileceğini bir çok kimselerle müzakere ediyor. Çünkü Mirtonun kalesinin yolu gayet sarp ve kayalık olduğu için muntazam top ve tüfek ve askerle gitmek mümkün olmuyormuş? Binaenaleyh Erzincanda o sırada asker bulunmuyor. Sadece Paşanın kendi maiyetindeki bir kaç kişiden ibaret olup ahalinin muavenetine müraacaat ediyorlar isede, kalenin yolu gayet sarp olduğundan oraya gitmeyi kimsenin aklı kesmiyor. Bizim Osman ağa Paşaya diyor ki "Bu işe Ben bir çare bulurum, ya bu yolda fedayı can ederim, veyahutta arzuma muvaffak olup bu caniden intikamımı alırım deyip kendisini kürt ağası kıyafetine koyup bir ata binip bir gece vakti Mirto'nun kalesine gidiyor. Yol üzerindeki kalenin bekçileri kimsiniz diye soruyorlar. Burada kürtlerin iki lisanı vardır. Biri zazaca biri kirmanca dır. Osman ağa kürtlerin zaza lisanını biliyormuş. Zaza lisanı ile yoldaki bekçilere kendisinin Dersim tarafından bir aşiretin reisi olduğunu ve müsaade olurba Mirto ağa ile görüşeceğini söylemiş. Mirto ağaya haber veriyorlar, müsaade veriyorlar. Gidip Mirto ağa ile görüşüyor ve kendisinin Dersim tarafından bir aşiretin reisi olduğunu zaza lisanı ile söylüyor. Bir iş için Erzincana gittiğini, Erzincana Osman Paşanın geldiğini, kendisinin üzerine asker çekip geleceğini işitmiş olduğunu söylüyor. Ve diyor ki "Bu gibi zamanlarda aşiret aşirete yardım ve muavenet etmeye borçludur. Eğer muvafakat ederseniz ben gideyim aşiretimi toplayıp sana yardıma geleyim ve geldiklerinde onları öyle bir kiralım ki bir daha bu tarafa bakmaya cesaret edemesinler". Osman ağanın bu sözlerinden memnun kalan Mirto muvafakat ediyor. Osman ağada gelip Mirtoya yardım edeceğane söz verip çıkmış gitmiş. Dolayıp diğer taraftan Erzincana gelmiş. Osman ağa Paşaya meseleyi anlatmış. Bu işi pek vahim tutup kimseye bildirmemişler.

Bir kaç gün zarfında teddariklerini görüp gitmeye karar veriyorlar.Ovakit şehirde ve köylerde geceatli ve cesaretli cengaver yiğitlerden ve Mirtonun elinden canı yanmış kimselerden üç.beş yüz adam toplayıp bir gece çıkıp gidiyorlar.Yine kalenin yolundaki bekçiler kimsiniz diye soruyorlar.Osman ağa gidip bir kaç gün evvel Mirto ağa ile görüştüğünü ve Mirto ağaya aşireti ile birlikte yardıma geldiğini zaza lisanı ile söylüyor.Adamlar inanıyorlar ve müsaade ediyorlar.Geceleyin kaleye giriyorlar.Mirto ne olduğunun farkında varıncaya kadar aman vermeyip el kılınca vurup Mirtoyu kesiyorlar.Bir takımını kesiyorlar,bir takımı aman istiyor.Bu giden halkın bir tanesinin burnu kanamadan arzularına muvaffak oluyorlar.O vakit Osman paşa bu işe çok memnun oluyor.Paşa Osman ağaya "Bir zaza lisanıyla böyle büyük bir eşkiyanın vü cudunun ortadan kaldırılmasına sebep oldun,Yaşa Zaza Osman Yaşa" diye sırtını sıvazlamış.O zaman Osman ağanın göstermiş olduğu şacaat ve cesareten dolayı herkeste bir memnuniyet hasıl olmuş ve Zaza Osman Ağalakabı şöhret bulmuş.Karacan lakabı unutulmuş.İşbu Zazaoglu lakabının aslı bundan ibaretmiş.

Osman ağanın diğer biraderi Erzincana gelmeyip Erzuruma gitmiş.Aliş ve risçilik etmiş.Karacan ve Karacihan lakabı olarak Karacehennem olmuş, ve şöhret bulmuş.Bilahare bir sebep dolayısı ile umumi bir davet verilerek Karacehennem lakabı Cennetzadeye tahvil edilmiş.Erzurumda Cennetzadeleri büyüklerimizden işitmiştik.Amcalarım ,büyük biraderimin vefatından evvel Cennetzadelerden Cemil Beyle mektuplaşıyorlardı.Tabii ki her iki tarafın büyüklüride vefat etti ve arayaseferberlik girdi.Onlarda unuttu biz de unuttuk.Bundan üç beş sene evvel Malatyalızade Dursun bey hanımıyla beraber Erzurumdaki akrabalarının yanına gitti,bir iki ay orada kaldı.Cennetzadeler mahallede otururlarmış.Arasıra görüşüyorlardı.Bir gün Erzincandan bahis olmuş,cennetzadelerden birisi sormuş,Erzincanda bizim akrabalar,amcalar olacak biliyormusunuz,kimler var demiş.Dursun efendi ~~XXXXXXXXXX~~ sormuş ki Erzincandaki amcazadeleriniz kimlerdir? Demişlerki Zazaogullarıdır.Dursun efendi de onlar bizimde akrabalarımızdır demiş.

Azizim, çok uzattım,başınızı ağrıttım. Fikrim iş bu Zaza lakabının nereden geldiğini anlatmaktı.Benim maksadım,fikrim,Ceddimizin eski lakabıolan Karacan veya Karacihan adını koymaktı.Buna muvafakat etmessiniz Atacan koymak koymak istiyorum.Siz ne dersiniz?Fikriniz nedir?Bunada muvafakat etmezseniz ne gibi lakab koyalım?Müşavere ediniz,cevabını yazınız.Bende ona göre diğerlerine yazıp bildireyim.Biraderinizin ve diğer yeğenlerimin gözlerinden öperim.Valideniz hanımın ayrıca selam ederim.Hane halkının cümlesinin sıhhat ve afiyette olup büyüklere selam edip küçüklerin gözlerinden öperim.Halanız ve teyzeniz gözlerinizden öper sıhhat ve afiyette olmanızı cenabı haktan dilerim.Sevgili yeğenim.

Not:

İşbu mektubu yazdım.Göndereceğim zaman mektubunuzu aldım.Soyadını Sanalan almışsınız.Şimdi yazıyorsunuz.Buda güzel ve münasiptir.Lakin işbu mektubu yazmış olduğum için tehir etmedim.Gönderiyorum.Buradaki fikrim siz hangisine muvafakat ediyorsanız onu koyun ve bize bildiriniz.Çünkü çok muhabereye vakit yoktur.Hatırınıza gelmesinki bizim seçtiğimiz ismi acaba amcamız beğendimi?Böyle değil.Şimdi bu isimlere bakınız,hangisi uygun gelirse alınız.Ben sizin fikrinize tabiyim. Buişde hassasiyetiniz vardır.Hangisine karar verirsiniz bana bildirin.